

ETIKK & SAMFUNNS-ANSVAR

Sylvia Brustad synes Evangeliesenterets økonomiske rot er alvorlig.

FOTO: HÅKON MOSVOLD LARSEN/SCANPIX

Alvorlig rot på Evangeliesenteret

EVANGELIESENTERETS

økonomi har hatt for dårlig styring. Det er konklusjonen etter Helsedepartementets gransking av den kristne stiftelsen.

– Jeg synes det er alvorlig, sier helse- og omsorgsminister Sylvia

Brustad etter å ha lest resultatet av departementets gransking av Evangeliesenterets driftsrutiner.

Rapporten slår fast at senteret verken har hatt tilfredsstillende styring eller internkontroll. Årsaken er daglig leder Lise Karlsens posisjon og fullmakter, dessuten posisjonene hennes egne familie-medlemmer har hatt som sentrale nøkkelmedarbeidere.

– Å få sånt på bordet er ikke hyggelig. Evangeliesenteret har fått

Tilbake der hun begynte, med bistandsforskning:

– Ringen er sluttet

– Med opprettelsen av Senter for utviklingsstudier og mikrofinans er på sett og vis ringen sluttet i forhold til min årelange interesse for bistandsspørsmål, sier professor Anne Welle-Strand, som leder det nye senteret på Handelshøyskolen BI.

AV BJØRN R. JENSEN

brj@ukeavisen.no

Welle-Strand har bakgrunn fra bistandsarbeid, FN-organisasjonen Unesco og fra akademia, både som feltarbeider, forsker og administrator. Nå får hun styre BIs MICRO-senter.

Troverdig kunnskap

Hun var selv den som foreslo at BI opprettet et slikt senter – første gang for åtte år siden.

– Interessen for forholdene omkring bistandsarbeid går helt tilbake til studiedagene, da jeg skulle redde verden. Med årene har ambisjonene i den retning endret seg noe, men interessen for – og nysgjerrigheten på – bistandsarbeid har

aldri opphørt. Jeg har også jobbet innenfor dette feltet i mange år. Som akademiker har jeg vært opp-tatt av måloppnåelse, effekt og nytte av bistandsprosjekter, ikke minst av bistandsprosjekter, ikke minst om slike ting, så liten interesse for å skaffe troverdig kunnskap om dette. Det er i en slik sammenheng man må se opprettelsen av MICRO, sier hun.

Et generasjonsskifte

Den gang hennes interesse for bistand var ny, het det seg at en krone til forskning var en krone bortkastet til bistand. Med den seinere tids avsløringer om manglende kontroll med offentlige bistandsmilliarder er stemningen noe annerledes, men fortsatt går det bare brøkdeler til forskning på bruken av bistandsmidler.

– Det er likevel et generasjonsskifte på gang i forhold til hva bistand skal inneholde, både i bistandsdepartementet og i Norad. Selv Kofi Annan har uttalt at det blir ingen utvikling uten økonomisk utvikling. Problemstillinger rundt bistand og næringsliv er noe for BI. Norsk bistandspolitikk har jo hele tiden levd i en tradisjon av statlig styrt, velmenende veldedighet, sier hun

Næringslivets bidrag

– Næringslivet har blitt undervurdert som bidragsyter, og med det

kan Norge ha gått glipp av det næringslivet og næringslivstenkning kunne ha bidratt med i forhold til økonomisk utvikling i bistandslandene. Med en ny anerkjennelse av hva næringslivet kan bidra med, kan BI stille med sin brede kompetanse innen finans, entreprenørskap, ledelse og

utdanning. I andre land er nettopp handelshøyskoler viktige samarbeidspartnere for sosial og økonomisk utvikling i bistandsland. Her i landet har det vært helt motsatt. Det blir ikke forstått i utlandet. Med det endrete fokus på bistrand og næringsliv kan vi vise hva vi er gode for. Også i dette perspektivet må vi se opprettelsen av MICRO her ved BI, sier hun.

«Bistandspolitikken har hatt en tradisjon av statlig styrt, velmenende veldedighet.»

– Nå må vi vise at det er et marked for hva et senter som MICRO kan tilby, at det kan finansieres og at vi kan drive undervisning og forskning på bistand og mikrokreditt, sier leder av Senter for utviklingsstudier og mikrofinans, Anne Welle-Strand.

Utvikling nedenfra

I desember i fjor fikk Muhammad Yunus og hans Grameen Bank Nobels fredspris for arbeidet for å skape sosial og økonomisk utvikling «nedenifra», som det heter, gjennom å gi lån til fattige i Bangladesh. Banken ble opprettet for dette formål i 1983. Senter for utviklingsstudier og mikrofinans – MICRO – skal også engasjere seg på dette området.

– Mikrokreditt er likevel ikke noen stor del av norsk bistandsarbeid?

– Nei, men Norge engasjerte seg tidlig i forhold til denne typen bankvirksomhet, allerede tilbake på 80-tallet. Vi har altså en lang historie på dette feltet, også i Bangladesh, hvor det to hundre mikrofinsanstitusjoner. Men fredsprisen har ingen direkte virkning på opprettelsen av MICRO. Avgjørelsen ble

tatt før prisen kom inn i bildet, sier hun.

Bistand og business

Og hun selv var en av de største drivkreftene for at et slikt senter ble etablert.

– Flere kolleger har bidratt i dette arbeidet. Et tredje perspektiv på senteret er at det skal trekke til seg studenter gjennom kurs og programmer på bachelor- og masternivå, for MBA executive og doktorander. Slik jeg ser det, vil det i fremtiden bli stadig større behov for folk med kompetanse innen næringslivsrettet bistand og mikrofinans. Slike vil bli etterspurt i bistandsorganisasjonene, i andre deler av privat sektor, som for eksempel i store foretak og i mange konsultantselskap, og i det offentlig, som for eksempel i UD. Slik kompetanse er mangelvare

både i vesten og i utviklingslandene i dag, sier hun.

Ringen er sluttet

– Om ringen er sluttet, kan det bety at MICRO blir din siste post før du blir professor emeritus?

– Nå må vi vise at det er et marked for hva en senter som MICRO kan tilby, at senteret kan finansieres og at vi kan drive både undervisning og forskning på bistands- og mikrokredittområdet. At myndigheter og næringsliv viser interesse for oss, vil bruke oss og bestille fra oss, og at vi kan posisjonere oss i markedet og bygge oss opp til å kunne innfri de forventningene som er skapt. Vi vet ikke om for sikkert om dette går, men vi tror det. Vi har argumentert for det. Nå jobber vi for det, sier leder av Senter for utviklingsstudier og mikrofinans, Anne Welle-Strand.

støtte i snart 20 år. Vi må være sikre på at statens penger går til det de skal, sier Brustad videre.

Men også departementet får en smekk i rapporten, som er utarbeidet av revisjonsfirmaet PricewaterhouseCoopers:

«Departementet har ikke fulgt opp direktoratets kontroll med tilskuddsforvaltningen», heter det i rapporten.

Daglig leder Lise Karlson hadde ikke lest rapporten da

Vårt Land ba henne om en kommentar, men styreleder Maria Aldersjøen sier den blir tatt til etterretning og at senteret er i ferd med å gjøre noe med manglene som er avdekket.

Også PricewaterhouseCoopers understreker at alvoret er gått opp for flere i senterets ledelse, noe som har resultert i flere tiltak for å bedre rutinene.

Stadig flere imot søskenbarnektenskap

STADIG FLERE i Aps stortingsgruppe støtter et lovforslag mot at søskenbarn skal få gifte seg. Dermed kan det gå mot et lovforbud.

Motviljen mot ekteskap mellom søskenbarn har økt etter at det i forrige uke ble lagt frem en rapport, utarbeidet av Folkehelseinstituttet, som påviser risikoen for helseskader blant barn i slike ekteskap.

Rapporten viser at risikoen for dødfødsler er 63 prosent høyere, og risikoen for spedbarnsdødelighet er 143 prosent høyere blant barn i slike ekteskap enn blant barn av foreldre som ikke er i slekt. Inngifte medfører også en doblett fare for misdannelser.

Aps Signe Øye er en av dem som har snudd i saken etter rapporten. Hun sier til VG at hun var uhyre skep-

tisk til å foreta seg noe i forhold til et lovforbud sist saken var til behandling.

– Da ble det sagt at helsepersonell var omtrent like stor som ved røyking under svangerskapet. Men nå er dokumentasjonen så håndfast at det står klart for meg at vi må foreta oss noe mot søskenbarnektenskap.

Et lovforbud vil først og fremst ramme pakistanere, hvor hvert tredje ekteskap inngås mellom søskenbarn.

FOTO: BJØRN R. JENSEN

Fakta

FOTO: LEONHERD FOEGER/SCANPIX

Et mikrosenter

Handelshøyskolen BI har åpnet et Senter for utviklingsstudier og mikrofinans – MICRO. Senteret har som målsetting å bidra til at kvaliteten på Norges bistandsarbeid, samt gjennom forskning øke kunnskapen og kompetansen på dette området. Det nye senteret ble hilst velkommen av blant annet Nobelprisvinner Muhammad Yunus (bildet) og bistandsminister Erik Solheim (SV) på åpningen torsdag. Norge gir 23 milliarder kroner til ulike bistandsprosjekter i år. Om lag en promille av dette brukes på evaluering.

FOTO: GUNNAR LIER/SCANPIX

– Er det noe som er typisk for u-landene, så er det at det mangelen på kapasitet. De har ingenting å gå på, sier spesialrådgiver David Hansen i Strømmestiftelsen.

rolle. Så er det myndigheter, næringsliv og academia. Tidligere har næringslivet vært sett på med skepsis i forhold til at de første med seg et visst business-preg inn i bistandsarbeidet. Men dette er i endring. I den sammenheng har BI, med sin kompetanse på marked og næringsliv, mye å tilføre den rolleavklaringen i bistandsarbeidet som er nødvendig for at alle aktører sammen skal bidra til at bistandsarbeidet gir resultater som ringer i vann, sier spesialrådgiver David Hansen i Strømmestiftelsen.

– Som ringer i vann

– Åpningen av MICRO-senteret blir et bidrag i arbeidet med å avklare roller mellom aktørene på bistandsområder, som sammen skal bidra til at dette arbeidet gir resultater som ringer i vann, sier spesialrådgiver David Hansen i Strømmestiftelsen.

Strømmestiftelsen er blant de ledende organisasjonene på mikrokreditt her i landet. Hansen har tidligere vært leder av KrFU,

Kapasitetsoppbygging

Han var politisk rådgiver for bistandsminister Hilde Frafjord Johnson (KrF) i regjeringen Bondevik II. Nå er han spesialrådgiver på mikrokreditt.

– Er det noe som er typisk for u-landene, så er det at det mangelen på kapasitet. De har ingenting å gå på. Vår oppgave i Strømmestiftelsen er å bygge kapasitet i u-landene – på finanssiden gjennom mikrokreditt – slik at kapasiteten økes og andre, vanlige låneinstitusjoner fatter interesse for prosjektene og går inn på regulær basis. For eksempel, i enkelte Norfund-prosjekter har vi først har vært inne og bygget opp kapasitet slik at de ble store nok til at andre skulle kunne fatter interesse for dem., sier Hansen.

Marked og næringsliv

– Uten denne innledende innsatsen fra oss, ville den knapt vært synlig for en institusjon som Norfund. Dette er vår, og andre NGOers

–Jeg ble misforstått

FOTO: MORTEN HOLM/SCANPIX

ERIK SOLHEIM (bildet) sier at mediene har misforstått ham. Han har aldri ønsket å støvsuge Afrika for helsepersonell.

Utviklingsminister Erik Solheim sier han tvert imot vil hindre at fattige land blir støvsugd for leger og sykepleiere. I følge Vårt Land sier han det er en misforståelse som ligger bak oppslagene om at han vil bruke afrikanere til å løse personellkrisen ved norske sykehjem.

Regjeringens hovedgrep for å dekke behovet i helsesektoren må, i følge ministeren, være å fylle opp mest mulig med folk som er i landet. Det vil si å få deltidsarbeidere over på heltid og lokke de som har tatt seg en pause fra arbeidslivet tilbake i jobb.

– Dessuten må vi se på om Norge kan bidra til utdanning av flere, sier han.

Gir bort klimaprofessorat

ØKONOMENE kaster seg på økobølgen. Norges Handelshøyskole (NHH) får fem millioner kroner i gave til klimaprofessorat.

Det nye professoratet, som er gitt av Sparebanken Vest, skal kombinere forskning på samfunnsøkonomiske sider ved klimaendringene med innovasjon og nyskaping, skriver NHHs internavis Paraplyen.

NHH-rector Jan I. Haaland mener professoratet er viktig, og sier det vil gjøre NHH i stand til å utvikle og formidle ny kunnskap som er av stor betydning for samfunns- og næringslivet. Haaland viser til

at klimaendringer vil få store konsekvenser for den økonomiske utviklingen både globalt og lokalt.

– Et solid faglig grunnlag er avgjørende for å forstå konsekvensene av klimaendringene og for å iverksette tiltak som kan redusere problemene. Her har økonomer mye å bidra med, sier NHH-rectoren til avisen.

Siren Sundland, leder for Visjon Vest i Sparebanken Vest viser til at Vestlandet vil være spesielt sårbart i møtet med klimaendringen, og at næringslivet sannsynligvis vil få endrede rammebetingelser.

Overlege med to hatter

DAGBLADET bringer nyheten om en medisinprofessor som gir myndighetene råd om bruk av vaksiner mot livmorhalskreft. Den samme professoren får betalt av en legemiddelgigant for å utvikle vaksinen.

13 mars i år kunne professor og overlege ved Haukeland sykehus, Ole-Erik Iversen, gledesstrålende fortelle at hans egne vaksineprosjekter hadde kastet av seg svært vellykte resultater.

Budskapet ble formidlet til 30 leger under spesialutdanning og dreide seg om prosjekter som var finansiert av Merck, Sharp & Dome (MSD) og GlaxoSmithKlines (GSK).

Den samme professoren sitter imidlertid i utvalget som gir Folkehelseinstituttet råd om hvor mange som bør vaksineres, noe som skjer på statens regning.

I følge avisen tjener også professoren selv på virksomheten. Siden 2000 har han tjent 120 000 kroner pluss reisegodtgjørelse på 35 000 på ambassadørtjenestene.

Geir Morland i det konkurrerende norske legemiddelfirmaet Norchip mener Iversens dobbeltrolle er maktmisbruk, og er svært kritisk til at Iversen er tungt involvert i utviklingen av vaksinene samtidig som han sitter i utvalg som gir myndighetene råd om bruken av dem.